

PREOPERATİF ANKSİYETENİN TEDAVİSİNDE AKUPUNKTURUN YERİ

THE ROLE OF ACUPUNCTURE IN THE TREATMENT OF PREOPERATIVE ANXIETY

Pınar GÜRİSOY GÜVEN[✉]

1. Erzurum Sağlık İl Müdürlüğü, Dr. Filiz Dolunay Aile Sağlığı Merkezi, Erzurum/TÜRKİYE

ORCID: 0000-0002-8782-8403

E-posta: drpinargursoy@hotmail.com

Geliş Tarihi/Received

15.12.2022

Kabul Tarihi/Accepted

16.12.2022

Yayın Tarihi/Published

30.04.2023

Bu makaleye atıfta bulunmak için / to cite this article:

Guven PG. Preoperatif anksiyetenin tedavisinde akupunkturun yeri, Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Cerrahi Tıp Bilimleri Dergisi. 2023; 2(1): 44-46

Özet

Anksiyete tanımlanması zor bir endişe ve korku halidir. Preoperatif hastaların büyük bölümünde anksiyete ve stres mevcuttur. Oluşan bu durum da hem ameliyat öncesi hem sonrasında, istenmeyen etkilere neden olmakta, fizyolojik ve psikolojik patolojileri tetiklemektedir. Ameliyat öncesi yüksek anksiyete düzeylerinin postoperatif mortalite ve morbiditeye etkileri de yüksektir. Bu nedenle ameliyat öncesi anksiyete kontrolü büyük önem taşımaktadır. Bu durumu önlemek amacıyla çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Bu yöntemlerden birisi de etkinliği kanıtlanmış olan akupunktur tedavisidir. Akupunkturun tek başına veya diğer yöntemlerle birlikte kullanımı, preoperatif anksiyete tedavisinde yarar sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Akupunktur, tedavi, preoperatif anksiyete

Abstract

Anxiety is a state of worry and fear that is difficult to define. Anxiety and stress are present in the majority of preoperative patients. This situation causes undesirable effects both before and after the operation and triggers physiological and psychological pathologies. The effects of high preoperative anxiety levels on postoperative mortality and morbidity are also high. Therefore, preoperative anxiety control is of great importance. Various methods are used to prevent this situation. One of these methods is acupuncture treatment, which has proven effectiveness. The use of acupuncture alone or in combination with other methods will be beneficial in the treatment of preoperative anxiety.

Key Words: Acupuncture, treatment, preoperative anxiety,

1. GİRİŞ

Anksiyete; kişi için tehdit olarak algılanan, rahatsız edici endişe ve korku duygusudur. Hastane yatışı sonrası cerrahi girişim beklenirken, hastada anksiyete ve stres duygusunu neden olabilecek bir çok durum vardır (1). Hastanede aileden uzak, yabancı bir çevrede bulunmak, ameliyat öncesinde, ameliyat sırasında ve sonrasında karşılaşılabilecek riskleri düşünmek, karşılaşılabilecek olumsuz sonuçlar, anestezinin riskleri, kontrolünü belirli bir süre kaybedeceğini bilmek, ameliyat sonrası işlevsellik kaybı ve ağrı kaygısı gibi bir sebep hastada anksiyete oluşmasını sağlar (2,5). Bir sebep yokken bile hissedilen bu duygu, preoperatif dönemde bir çok bilinmezlik varken, ameliyat olacak hastaların çoğunda bir bunalma durumu oluşturur

2. PREOPERATİF ANKSİYETE, ETKİLERİ VE ÖNLENME YÖNTEMLERİ

%60-80 hastada preoperatif dönemde stres ve anksiyete mevcuttur. Oluşan bu durum da hem ameliyat öncesi hem ameliyat sonrasında, istenmeyen etkilere neden olmakta, fizyolojik ve psikolojik patolojileri tetiklemektedir. Hastanelerde en yüksek anksiyete düzeylerinin cerrahi servislerde olduğu bildirilmiştir (1,4). Bu durumun ameliyat sonrasında çok sayıda farklı komplikasyonlara neden olduğu bilinmektedir (3). Ameliyat öncesi dönemde şiddetli yaşanan anksiyete, vücutta çeşitli ağrılar, bulantı ve kusma, çarpıntıya ve baş dönmesi gibi fiziksel sorunlara sebep olabilmektedir. Cerrahinin hemen öncesinde yüksek olan kaygı ve stres, ameliyat sırasında anestezi ihtiyacının artmasına, ameliyat sonrasında ağrının artmasına, immobilizasyonun uzamasına, analjezik ihtiyacının fazla olmasına ve bunlara bağlı

birçok komplikasyona neden olabilmektedir. Bu durumun postoperatif mortalite ve morbiditeye etkileri de yüksektir (5,6). Bu nedenle ameliyat öncesi anksiyete kontrolü büyük önem taşımaktadır. Ameliyat öncesi bu anksiyeteyi azaltmak ve buna bağlı oluşabilecek komplikasyonları önlemek amacıyla çeşitli yöntemler kullanılmaktadır (18).

Hastaya ameliyat öncesi ameliyatla ilgili eğitim ve bilgi verilmesi, operasyonu yapacak hekimi ve anestezi doktoru ile konuşması, aynı operasyonu geçiren hasta ile görüşmesi, çeşitli davranışsal yöntemler, farmakolojik yöntemler bu yöntemlerden bazılarıdır (16,17). Bu yöntemlerden birisi de etkinliği kanıtlanmış olan akupunktur tedavisidir. Akupunktur tedavisi etkinliği yüksek, kolay uygulanabilir, masrafsız ve yan etkisiz bir tedavi yöntemidir. Hastanelerdeki yoğunluk, zaman azlığı, iş yükü fazlalığı gibi bir çok nedenle görüşme ve davranışsal yöntemlerin kullanılmadığı, yan etkileri ve çeşitli nedenlerle farmakoterapinin kullanılmadığı durumlarda, bu yöntemlere alternatif olarak veya beraberlerinde uygulanacak akupunktur tedavisi anksiyetenin giderilmesinde etkin bir yöntem olabilmektedir.

3. AKUPUNKTUR NEDİR?

Akupunktur, organizmadaki bozuklukların önlenmesi veya düzeltilmesi amacıyla, belirlenmiş özel noktalara iğne uygulanması temeline dayanan, bilimsel ve tamamlayıcı bir tedavi yöntemidir. Başta Çin ve Uzakdoğu ülkeleri olmak üzere bütün dünyada bilinmekte ve uygulanmaktadır. Hızla artan bir şekilde bütün dünyada hastalıkların tedavisinde başarılı sonuçlar elde edilen, günümüzde etkili olup olmadığı değil, temel etki mekanizmaları tartışılan bir tedavi yöntemi haline gelmiştir. Akupunktur tedavisinin anksiyete ve stres üzerindeki etkilerini araştıran bir çok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmaların büyük bir kısmında akupunktur anksiyete ve stresin azaltılması ve giderilmesinde belirgin derece de etkin bulunmuştur.

4. AKUPUNKTUR ETKİ MEKANİZMASI

Akupunkturun stres ve aksiyete üzerine etkileri amigdala içerisinde nöropeptid-Y' nin modülasyonu ve opioid peptitlerin üretimini artırması mekanizmasıyla açıklanmıştır. Akupunktur tedavisi sonrasında nosiseptörlerden başlayan impulsların, enkefalinergic ve serotonergic nöronları uyardığı ve özellikle endorfinlerin salınımında artış olduğu gösterilmiştir (7,8,9). Sempatik aktivitenin azaltılıp, vagal aktivitenin artırılması, hipokampusta nörotropik faktörlerin seviyelerinin yeniden yapılandırılması da mekanizmalar arasında sayılmaktadır. Bundan başka hipotalamo-hipofizer

aks üzerinden alternatif yollarla da strese karşı fizyolojik cevaplar oluşturması olası etkileri arasındadır (9,10). Ayrıca farklı bir mekanizma olarak; akupunktur tedavisinde iğneleme sonrası lokal olarak ani nitrik oksit (NO) açığa çıktığı görülmüştür. Uygulamaların ardından iskemi ve ağrının kaybolmasının beraberinde sistemik etkiler de ortaya çıkar. NO' nun hücre içi ve hücreler arası bir haberci olduğu bilinmektedir. Substans P' yi baskılar ve medulla spinaliste ağrının dinamiğini düzenler. Çoğunlukla yalnız değil, birçok aktif haberci ile etkileşerek fonksiyon gösterir. Bu bilgiler ışığında akupunkturun lokal ve sistemik bir çok yolak vasıtasıyla etki ettiğine dair veriler gün geçtikçe artmaktadır.

Stresi azaltmak seçilen etkin akupunktur noktaları, sedasyon amacı ile kullanılır ve iğnelendiklerinde güçlü emosyonel rahatlama sağlarlar. Psiko-emosyonel rahatlamayı sağlayacak çok sayıda akupunktur noktası mevcuttur. Etkin bir akupunktur tedavisi için deneyimli bir akupunktur uzmanının belirlediği bir iğneleme reçetesi eşliğinde tedavi gerçekleştirilmelidir.

5. TARTIŞMA

Akupunktur tedavisinin anksiyete ve stres üzerindeki etkilerini araştıran bir çok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmaların büyük bir kısmında akupunktur anksiyete ve stresin azaltılması ve giderilmesinde belirgin düzeyde etkin bulunmuştur. Wei Yuan ve Qiang Wang' ın yaptıkları, birçok makale ve araştırmanın incelendiği bilimsel çalışmada, akupunkturun ameliyat öncesi anksiyete ve stresi önemli ölçüde azaltabileceği vurgulanmıştır. Preoperatif hastalarda akupunkturun uygulanması tavsiye edilmiştir (12).

Diogo Amorim ve arkadaşlarının yaptığı çift kör, randomize kontrollü bir çalışmada akupunktur ve elektroakupunkturun anksiyete tedavisinde tek başına ve farmakolojik tedaviye ek olarak etkili olduğu belirtilmiştir (13). Balk ve arkadaşları tarafından infertilite tedavisine ek akupunktur tedavisi alan ve almayan hastalar ile yaptıkları prospektif bir çalışmada akupunkturun strese olan etkisi hem de stresin gebelik sonuçlarına etkisi incelenmiştir. Bu çalışmanın sonuçlarına göre akupunktur grubunun stres skorlarının daha düşük olduğu bulunmuştur (14). Acar V. ve arkadaşları ameliyat öncesi kaygıyı azaltmak için YinTang noktasına akupunktur uygulamışlardır. Çalışmanın sonucunda preoperatif anksiyetenin giderilmesinde bu noktaya uygulanan akupunktur tedavisinin etkin olduğunu söylemişlerdir (9). Yasemin Ç. ve Pınar GG. nin yaptıkları randomize kontrollü planlanmış bir çalışmada akupunkturun IVF tedavisi öncesi hastalarda anksiyete ve stres düzeylerini belirgin

ölçüde düşürdüğünü göstermiştir (15).

6. SONUÇ

Preoperatif anksiyete ameliyat öncesi hastaları büyük oranda etkilemektedir. Ameliyat öncesi bu durumun kontrolü hastanın yaşayacağı psikolojik sorunları önleyebilmekte, ameliyat öncesi, ameliyat sırası ve ameliyat sonrası yaşanabilecek olumsuzlukları önemli düzeyde azaltmaktadır. Akupunktur, ameliyat öncesi anksiyete ve stresin azaltılması ve giderilmesinde önemli bir tedavi yaklaşımıdır. Etkin bir tedavi olması, kolay uygulanabilmesi, masrafsız ve yan etkisiz bir tedavi yöntemi olması akupunktur tedavisinin önemli avantajlarıdır.

7. KAYNAKLAR

1. Stamenkovic DM., Rancic NK., Latas BL., Neskovic V., Rondovic GM. Preoperative anxiety and implications on postoperative recovery: what can we do to change our history. *Minerva Anestesiol* 2018 Nov;84(11):1307-1317. doi: 10.23736/S0375-9393.18.12520-X
2. Sadock BJ, Sadock VA. Kaplan and Saddock's Comprehensive Textbook of Psychiatry (çeviri ed) Aydın H, Bozkurt A. 8. baskı. İstanbul, Günes Kitabevleri, 1559-800.
3. Colon EA, Popkin MK. Ankiety and Panic. "The American Psychiatric Press Textbook of Consultation- Liaison Psychiatry" içinde. Eds. Rundell JR, Wise W. Washington DC, 1996; 402-25.
4. Kırkpınar İ, Coşkun İ, Aydın N, Özer H. Bir üniversite hastanesinde konsültasyonla tanınan özellikleri. 30. Ulusal Psikiyatri Kongresi, Kayseri-Nevşehir,1994. Bildiriler Kitabı s.143-46.
5. Karanci AN, Dirik G. Predictors of pre and postoperative anxiety in emergency surgery patients. *J Psychosom Res* 2003; 55: 363-9.
6. Rosen S, Svensson M, Nilsson U. Calm or not calm the question of anxiety in the perianesthesia patient. *J Perianesth Nurs* 2008; 23 (4): 237-46.
7. Lin J-G, Chen W-L. Acupuncture analgesia: a review of its mechanisms of actions. *The American journal of Chinese medicine*. 2008;36(04):635-45.
8. Han J-S. Acupuncture and endorphins. *Neuroscience letters*. 2004;361(1-3):258-61.
9. Acar HV, Cuvaş Ö, Ceyhan A, Dikmen B. Acupuncture on Yintang point decreases preoperative anxiety. *The journal of alternative and complementary medicine*. 2013;19(5):420-4.
10. Wang S-M, Peloquin C, Kain ZN. The use of auricular acupuncture to reduce preoperative anxiety. *Anesthesia & Analgesia*. 2001;93(5):1178-80.
11. Çevik C. Medikal Akupunktur. Ankara: Kuban Matbaacılık Yayıncılık; 2001. 21-69 p.
12. Yuan W., Wng Q. Perioperative acupuncture medicine: a novel concept instead of acupuncture anesthesia *Chin Med J (Engl)*. 2019 Mar 20; 132(6): 707–15.
13. Amorim D., Brito I., Caseiro A., Figueiredo JP., Pinto A., Macedo I. Electroacupuncture and acupuncture in the treatment of anxiety - A double blinded randomized parallel clinical trial. *Complement Ther Clin Pract*. 2022 Feb; 46:101541. doi: 10.1016/j.ctcp.2022.101541.
14. Balk J, Catov J, Horn B, Gecsi K, Wakim A. The relationship between perceived stress, acupuncture, and pregnancy rates among IVF patients: a pilot study. *Complementary therapies in clinical practice*. 2010;16(3):154-7
15. Guven PG, Cayir Y, Borekci B. Effectiveness of acupuncture on pregnancy success rates for women undergoing in vitro fertilization: A randomized controlled trial. *Taiwan J Obstet Gynecol*. 2020 Mar;59(2):282-86. doi: 10.1016/j.tjog.2020.01.018.
16. Surman OS (1987) The surgical patient, Massachusetts General Hospital Handbook of General Hospital Psychiatry. TP Hackett, NH Cassem (Ed), 2. Baskı, Littleton, PSG Publishing.69-83.
17. Pasnau RO, Fawzy FI, Skotzko CE ve ark. Surgery and surgical subspecialties, The American Psychiatric Press Textbook of Consultation-Liaison Psychiatry. JR Rundell, MG Wise (Ed), Washington DC. 1996, American Psychiatric Press Inc.608-39.
18. Cimilli C. Cerrahide Anksiyete. *Klinik Psikiyatri*, 2001;4:182-86